

Metsäbiotalouden tiedepaneelin asiantuntijalausunto

Asia: VN/1263/2025 Metsätuhoihin varautuminen Suomessa – Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan varautumissuunnitelma metsätuhoihin sekä siihen liittyvä tuhonaiheuttajataulukko

Maa- ja metsätalousministeriö

Aika: 7.3.2025

Johdanto

Julkaistu varautumissuunnitelma on kattava ja ajankohtainen. Se tarjoaa kokonaiskuvan tuhojen ennakkointiin, niiden tunnistamiseen, tuhotilanteissa toimimiseen ja myös tuhojen jälkihoitoon. Tarkastelu on moniulotteista sisältäen taloudellisia, ekologisia ja turvallisuusnäkökohtia. Erityisenä positiivisena huomiona paneeli nostaa geenivarojen säilyttämiselvoitteeseen liittyvän tarkastelun, joka harvemmin nostetaan metsätuhokeskustelussa esille. Lisäksi kansainvälisen yhteistyön korostuminen sekä tuhonaiheuttajien tutkimuksessa että esimerkiksi vieraslajien uhkakuvien arvioinnissa on huomioitu varautumisraportissa.

Lausunto

Varautumissuunnitelman kattavuus

Varautumissuunnitelma sisältää käytännössä kaikki merkittävät ja potentiaalisesti merkittävät tuhonaiheuttajat ja niiden tulevaan dynamiikkaan liittyvät kehitystrendien arviot. Suunnitelmassa kuvataan ja määritellään kattavasti metsätuho ja esimerkiksi sen liittyminen metsäluonnon normaaliin muutokseen ja ihmisen taloudelliseen toimintaan. Suunnitelmassa huomioidaan monipuolisesti metsänhoidon tarjoamat keinot tuhojen ennaltaehkäisyyn.

Tuhojen ennakkointi ja tuhoihin reagointi

Tuhojen ennakkoinnin menetelmiä ja organisointia on kuvattu ja analysoitu monipuolisesti. Metsäbiotalouden tiedepaneeli katsoo, että ennakkoinnissa käytettäviä tietolähteitä ja tuhojen varhaista tunnistamista edesauttavia menetelmiä tulee kehittää proaktiivisesti ja vauhdittaa paikkaan sidottujen tutkimuslähtöisten ennustemallien kehitystä ja niiden käyttöliittymien tuomista metsänomistajien, metsäammattilaisten ja viranomaisten käyttöön. Myös vakuutusyhtiöillä ja esimerkiksi metsäomaisuuteen sijoittaville avoimesta, paikkaan sidotusta riski-ikkunasta on runsaasti hyötyä.

Tuhojen tunnistamisen osaamispohjaa ja tunnistamisen työkaluja tulee vahvistaa ja kehittää. Tekoälypohjaisilla sovelluksilla voidaan tulevaisuudessa (ja osin jo nyt) tunnistaa tavallisimmat tuhonaiheuttajat nopeasti ilman, että tunnistaja on alan huippuammattilainen. Siksi näiden työkalujen kehittäminen ja citizen science -lähestymistapa ovat tulevaisuudessa tärkeässä roolissa sekä tuhojen tunnistamisessa että tuhoalueiden laajuuden arvioinnissa.

Paneeli katsoo, että tuhoihin reagoinnin osalta suunnitelmassa on hyviä nostoja. Suomessa on toteutettu onnistuneesti mittavien myrskytuhojen korjuuoperaatioita 2010-luvun alussa ja niistä voidaan edelleen ottaa oppia vastaisen varalle. Operatiivisten varautumissuunnitelmien avulla äkillisen tuhon aiheuttajien ilmenemisen seurauksena syntyvä tuhopuu saadaan nopeasti jatkokäsittelyyn tehokkaasti ja se saadaan hyödynnettyä mahdollisimman kannattavasti.

Lausunnon tiivistelmä

Metsäbiotalouden tiedepaneeli katsoo, että raportti on kattava ja tasapainoinen. Jatkossa huomio on kiinnitettävä varautumissuunnitelmassa mainittujen toimenpiteiden edistämiseen. Suunnitelma sisältää varautumisen strategisia elementtejä ja sen pohjalle on hyvä rakentaa eri organisaatioiden yhteistyömalleja, jotka voidaan ottaa nopeasti käyttöön tuhojen realisoituessa.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Antti Asikainen, Johanna Routa (sihteeristö)

Viitatu lähteet:

Liitteet:

Tiedoksi:

